

Politika architektury a stavební kultury České republiky

Analýza zahraničních materiálů a doporučení

Politika architektury a stavební kultury České republiky

Analýza zahraničních materiálů a doporučení

Ministerstvo pro místní rozvoj, odbor územního plánování:

Ing. arch. Josef Morkus, Ph.D. – garant úkolu

Ústav územního rozvoje:

Ing. Jakub Kotrla – garant úkolu, zpracovatel

Ing. arch. Hana Šimková, Ph.D. – spolupráce

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

Ústav územního rozvoje

Praha, Brno, červenec 2020

Č. j. MMR-27222/2020-81

ISBN 978-80-7538-284-9

ISBN 978-80-87318-93-5

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, online verze
Ústav územního rozvoje

OBSAH

OBSAH	3
1. ÚVOD	5
2. ZAHRANIČNÍ MATERIÁLY	6
2.1. Dánská politika architektury	7
2.1.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu	7
2.2. Estonská politika architektury	8
2.2.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu	8
2.3. Finská politika architektury	8
2.3.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu	8
2.4. Francie – národní strategie pro architekturu	9
2.4.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu	9
2.5. Holandská politika architektury	10
2.5.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu	10
2.6. Chorvatská politika architektury	10
2.6.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu	10
2.7. Irská republika – politika architektury	11
2.7.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu	11
2.8. Lotyšská politika architektury	12
2.8.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu	12
2.9. Lucembursko – architektonická politika	12
2.9.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu	13
2.10. Maďarská politika architektury	13
2.10.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu	13
2.11. Německo – zpráva o Baukultur 2014–2015	14
2.11.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu	14
2.12. Německo – zpráva o Baukultur 2016–2017	14
2.12.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu	14
2.13. Norská politika architektury	15
2.13.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu	15
2.14. Polská politika architektury	16
2.14.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu	16
2.15. Portugalská politika architektury a krajiny	17
2.15.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu	17
2.16. Rakousko – federální zásady pro stavební kulturu	17
2.16.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu	18
2.17. Rakousko – zpráva o Baukultur	18
2.17.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu	18
2.18. Severní Irsko – politika architektury	19
2.18.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu	19
2.19. Skotsko – programové prohlášení o architektuře a území	19
2.19.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu	19
2.20. Slovinská politika architektury	20
2.20.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu	20

2.21. Švédská politika architektury.....	21
2.21.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu	21
2.22. Švédská politika pro navrhované životní prostředí.....	22
2.22.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu	22
3. SUMARIZACE DOPORUČENÍ VYPLÝVAJÍCÍ Z ANALÝZ ZAHRANIČNÍCH POLITIK ARCHITEKTURY.....	23
3.1. Doporučení na doplnění či redukci základních témat PASK ČR	23
3.2. Doporučení na doplnění či redukci cílů PASK ČR	23
3.2.1 Téma 1 – Uspořádání krajiny a sídel	23
3.2.2 Téma 2 – Veřejná prostranství.....	24
3.2.3 Téma 3 – Začlenění staveb do prostředí	24
3.2.4 Téma 4 – Zadávání zakázek.....	24
3.2.5 NOVÉ téma 9 – Vedení, koordinace a spolupráce	24
3.3. Doporučení na doplnění či redukci opatření PASK ČR.....	24
3.3.1 Téma 1 – Uspořádání krajiny a sídel	25
3.3.2 Téma 2 – Veřejná prostranství.....	25
3.3.3 Téma 3 – Začlenění staveb do prostředí	25
3.3.4 Téma 4 – Zadávání zakázek.....	25
3.3.5 Téma 5 – Projektování, realizace, životnost a udržitelnost staveb	26
3.3.6 Téma 6 – Vzdělávání	26
3.3.7 Téma 7 – Osvěta a media	26
3.3.8 Téma 8 – Výzkum a vývoj	27
3.3.9 NOVÉ téma 9 – Vedení, koordinace a spolupráce	27
3.3.10 NOVÉ téma 10 – Bydlení	28
3.4. Doporučení ke způsobu implementace PASK ČR	28
3.5. Doporučení k finančním zdrojům na realizaci PASK ČR	28
3.6. Doporučení k institucionálnímu zajištění implementace PASK ČR	28
3.7. Další doporučení	29
4. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	30

1. ÚVOD

Tento materiál slouží jako podklad pro Politiku architektury a stavební kultury ČR. Ta je strategickým dokumentem s celostátní působností schvalovaným vládou České republiky. Její zpracování uložila vláda v roce 2011 usnesením, kterým schválila Koncepti bydlení České republiky do roku 2020. Politika architektury a stavební kultury České republiky byla schválena usnesením vlády ze dne 14. ledna 2015 č. 22. Politika architektury a stavební kultury České republiky (dále jen PASK ČR) stanovuje vizi a základní cíle ve střednědobém až dlouhodobém horizontu. Do konce roku 2020 bude vypracována Zpráva o uplatňování PASK ČR, která bude předložena vládě.

Cílem materiálu je sumarizace a zpřehlednění doporučení vyplývajících z analýz zahraničních materiálů, zadaných odborem územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj odborným zpracovatelům, kterými byly Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR (dále jen AUÚP ČR), Česká komora architektů (dále jen ČKA) a Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (dále jen ČKAIT). Zpracovatelé dodali analýzy zahraničních materiálů, které byly podkladem tohoto výstupu. Podrobné podklady jednotlivých zpracovatelů jsou zveřejněny na www.mmr.cz. Informace z jednotlivých analýz mohou být podkladem pro připravovanou aktualizaci PASK ČR.

Materiál má za úkol vytvořit přehled národních politik jednotlivých států a jejich vliv na formování a zvyšování kvality prostoru vytvořeného člověkem, ve kterém lidé žijí, pracují a rekreují se. Takové vystavěné prostředí zahrnuje místa vytvořená nebo upravená lidmi, včetně budov, parků a dopravních systémů.

Ze zahraničních národních politik má materiál za úkol vybrat příklady dobré praxe a možných doporučení pro zapracování do aktualizace PASK ČR. Doporučení cílí na doplnění a rozšíření, nebo naopak zredukování již existující struktury strategického dokumentu.

Pro srozumitelnost a přehlednost jsou v dokumentu využívány barevné texty, každá barva vyjadřuje jednotlivého zpracovatele materiálu:

- Zpracovatelský tým odborného podkladu – ÚÚR (černý text) *Text ÚÚR*
- Zpracovatelský tým odborného podkladu – ČKA (fialový text) *Podklad ČKA*
- Zpracovatelský tým odborného podkladu – AUÚP ČR (modrý text) *Podklad AUÚP ČR*

2. ZAHRANIČNÍ MATERIÁLY

Zahraniční materiály, tedy národní politiky architektury jednotlivých států, byly zadány odborem územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj jednotlivým zpracovatelům. Jednalo se o AUÚP ČR, ČKA a ČKAIT. Zpracovatelé vyhodnotili zahraniční materiály a předali výstupy zadavateli. Výsledkem byla doporučení na doplnění či redukci základních témat, cílů a opatření Politiky architektury a stavební kultury České republiky. Tato doporučení mohou být využita jako podkladový materiál k aktualizaci PASK ČR.

Jednalo se o tyto materiály:

- Dánská politika architektury
Arkitekturpolitik: Mennesker i centrum, 2013
- Estonská politika architektury
The architectural policy of Estonia, 2002
- Finská politika architektury
Suomen Arkkitehtuuripolitiikka, 1999
- Francouzská národní strategie pro architekturu
Stratégie nationale pour l'architecture, 2015
- Holandská politika architektury
Working together on the strenght of design / Action agenda for Spatial design 2017–2020, 2016
- Chorvatská politika architektury
ApolitikA: Architectural Policies of the Republic of Croatia 2013–2020, 2012
- Irská politika architektury
Govenment Policy on Architecture 2009–2015 / Towards a Sustainable Future: Delivering quality within the Built Environment, 2009
- Lotyšská politika architektury
Architecture Policy Guidelines, 2009
- Lucemburská architektonická politika
Pour une politique architecturale, 2004
- Maďarská politika architektury
NEMZETI ÉPÍTÉSZEZETPOLITIKA, NATIONAL ARCHITECTURE POLICY, 2015
- Německá zpráva o Baukultur 2014–2015
Baukultur Report: Built Living Spaces of the Future – Focus City 2014–2015, 2015
- Německá zpráva o Baukultur 2016–2017
Baukultur Report: City and Village; 2016–2017, 2018
- Norská politika architektury
Architecture.now – Norwegian Architectural Policy, 2009
- Polská politika architektury
Polska politika architektoniczna, 2009, 2018
- Portugalská politika architektury a krajiny
Política Nacional de Arquitectura e Paisagem 2014–2020, 2015
- Rakouské federální zásady pro stavební kulturu
Austrian Federal Guidelines for Building Culture, 2017
- Rakouská zpráva o Baukultur
Dritter Baukulturreport, Bundeskanzleramt, Österreich, 2017
- Politika architektury Severního Irsku
Architecture and Built Environment for Northern Ireland, 2005

- Skotské programové prohlášení o architektuře a území
Creating places – a policy statement on architecture and place for Scotland, 2013
- Slovinská politika architektury
Architecture for the people – The Architectural Policy of Slovenia, 2007
- Švédská politika architektury
Architecture and Politics, An architectural policy for Sweden, 2009
- Švédská politika pro navrhované životní prostředí
Policy for Designed Living Environment, 2018

Barevné rozlišení autorů textů o jednotlivých politikách je použito pouze v tomto přehledu, dále v kapitole 2 jsou pro přehlednost všechny texty uváděny černým písmem.

2.1. Dánská politika architektury

Dánská politika kombinuje obecný popis významu architektury pro společnost a stát s praktickými konkrétními opatřeními. Politika vznikala ve spolupráci několika ministerstev a odborných institucí. Klíčovou roli hraje ministerstvo kultury. Výrazně je zmiňován vztah k občanům a úlohy vzdělání ve všech stupních a ve všech relativních oborech. Dokument je bohatě dokumentován vyobrazením projektů. Středobodem jsou lidé, důraz je kladen na mladé lidi a děti, jejich vzdělávání, budoucí život v urbanizovaném prostředí. Jedná se o věcný dokument s výstižně popsány obecnými zásadami, které jsou doprovázeny konkrétními nápady a náměty.

Materiál obsahuje 4 kapitoly, 49 iniciativ a 15 projektů.

2.1.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu

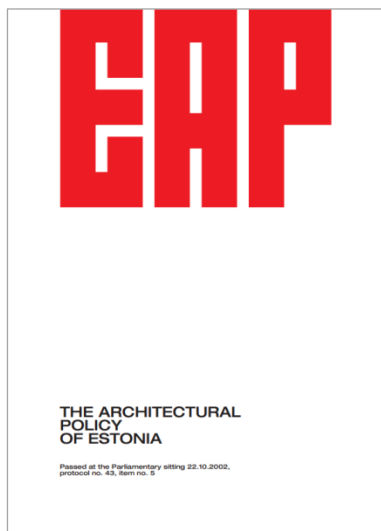
- Muzea jako ohniska znalostí o architektuře
- Sledování **life cycle nákladů**¹ budov ve výběrových řízeních
- Zavedení jednotné národní certifikace budov
- **Katalog dobré praxe** pro obnovu památek
- Mapování výdajů na umělecká díla v architektuře
- Podpora mladých architektonických kanceláří
- **Pořádání konference** o politice architektury
- **Výukový kurz** politiky architektury na vysokých školách pro politiky, úředníky a iniciativy

Podklad AUÚP ČR

¹ Náklady životního cyklu (LCC, Life Cycle Cost) představují celkové náklady vynakládané v průběhu celého životního cyklu stavby. Je součástí celkových nákladů životního cyklu (WLC, Whole Life Cost).

2.2. Estonská politika architektury

Jedná se o materiál z roku 2002. Dokument lze považovat za pokročilý na dobu, ve které vznikl. Popisuje role tří hlavních aktérů v prosazování zásad Politiky: státu, místních samospráv a architektů. Materiál je velmi stručný, bez fotografií. Je zamýšlen pro jednoduchou práci s ním, nikoliv prezentaci. Materiál zpracovala Poradní rada pro stavební kulturu, nikoliv úřad vlády či ministerstva.

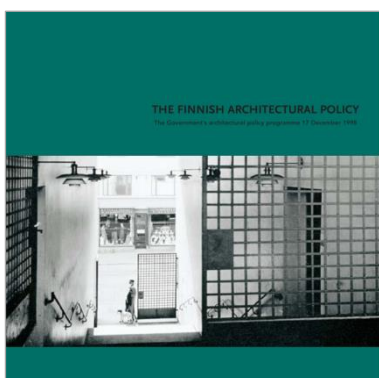
Materiál obsahuje 3 témata a 15 opatření.

2.2.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu

- Podpora vnímání kulturního prostředí jako národního bohatství a zvýšení pocitu odpovědnosti veřejnosti za prostředí v tématu Osvěta a Vzdělávání
- Podpora krajských a městských architektů
- Založení Rady PASK ČR pro zajištění dlouhodobé implementace a koordinace ministerstev a institucí s vlivem na všechny dopady do úprav prostředí

Podklad ČKA

2.3. Finská politika architektury

Finská politika architektury je jedním z prvních dokumentů svého druhu v Evropě. Jedná se o velice stručný a soustředěný dokument na nemnoho cílů, které jsou převážně v oblasti architektury, zdůrazňující kulturu, udržitelnost životního prostředí a kvalitu architektury jako součásti oboru. Stavebnictví a architekturu chápe též jako ekonomickou veličinu přispívající k vyšší konkurenceschopnosti státu. Politika vznikla již před dvaceti lety a řada oblastí, které v té době byly aktuální, byla mezitím přijata jako standard. Výrazně se věnovala vzdělávání na všech stupních a všech relevantních oborech.

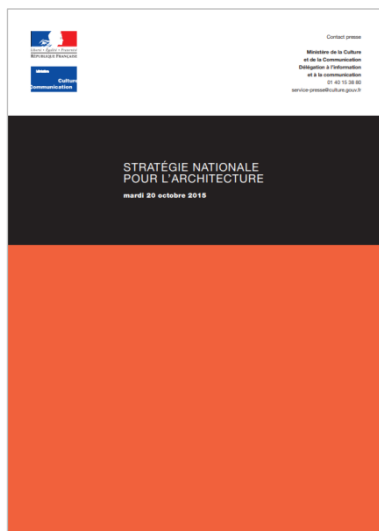
Materiál obsahuje 6 témat, 15 podkapitol a 24 vládních rozhodnutí.

2.3.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu

- Vznik **profesionálních architektů** na místní a regionální úrovni
- Nabídka **školení pro zastupitele** v oblasti politiky architektury
- Postupy veřejných zadavatelů při výběrových řízeních na projektanty a dodavatele, kde **kritériem je kvalita** a nikoli cena
- Výzva vlády veřejným institucím, aby používaly architektonické soutěže

Podklad AUÚP ČR

2.4. Francie – národní strategie pro architekturu

Dokument je stručným strategickým nástrojem Ministerstva kultury a komunikací obsahující šest základních okruhů řešených témat. Předpokládá navazující kroky v oblasti legislativní, nelegislativní a dále střednědobá opatření v gesci pracovních skupin. Vychází evidentně ze zaběhnuté praxe, kterou přizpůsobuje aktuálním potřebám. Dokument pragmaticky definuje cíle pro další naplňování.

Materiál obsahuje 6 témat, 30 cílů a 12 opatření.

2.4.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu

- Podpora a propagace kvalitní architektury na národní úrovni, vytváření pozitivního vztahu k architektuře
- Upřednostnění kvality, tvořivosti a inovativnosti jako základních principů architektury
- Dokázat, že architektura je nástrojem inovací
- Experimentální přístup na cestě od pravidel k naplňování cílů
- Posilování vazby vzdělání-výzkum-praxe
- Stanovit konkrétní legislativní a nelegislativní nástroje
- Propagace architektury na národní úrovni (každoroční událost, den architektury, rozvoj Ceny za architekturu)
- Vzdělávání v oblasti architektury (školy, univerzity, počátky profesní praxe, státní úředníci, samosprávy)
- Péče o dědictví 20. století, posílit schopnost konverze stávajících budov

Podklad ČKA

2.5. Holandská politika architektury

Holandská politika architektury je již šestým dokumentem. Navazuje na dřívější verze, je výrazně orientována na význam navrhování a v jeho rámci na roli prostorového a územního plánování. Politika je velice akční a praktická. Programy jsou konkrétní a inspirativní. Plánovací období je krátké a probíhá průběžné vyhodnocování. Dokument dokresluje stručně popsané příklady úspěšného naplňování konkrétních cílů.

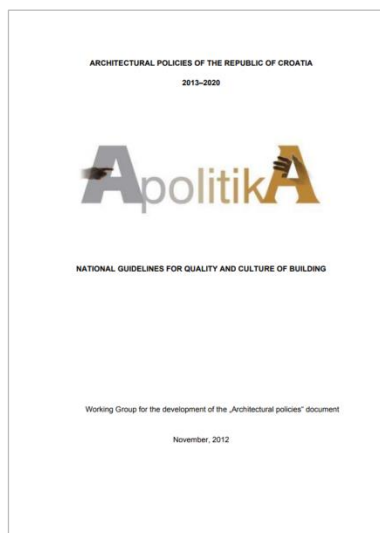
Materiál obsahuje 4 vize a 10 programů.

2.5.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu

- Obnova státních multidisciplinárních plánovacích týmů
- Soutěž o nejlepší výběrové řízení zpracovatele dokumentace z pohledu zajištění vysoké kvality návrhu (nikoli nejnížší ceny)

Podklad AUÚP ČR

2.6. Chorvatská politika architektury

Politika se intenzivně zabývá prostorem státu, charakteristikami jednotlivých regionů, ochranou přírodního a kulturního dědictví, identitou. Zdůrazňuje přitom celostní pohled na tuto problematiku a roli územního plánování pro udržitelný rozvoj země. Politika je považována za důležitou především kvůli vytváření kvalitního prostředí jako veřejného zájmu a jako základní potřeby každého obyvatele. Politiku iniciovala komora architektů, která zabezpečovala připojení dalších institucí a ministerstva životního prostředí, posléze ministerstva stavebnictví a územního plánování.

Materiál obsahuje 10 témat, 42 iniciativ a 110 konkrétních aktivit.

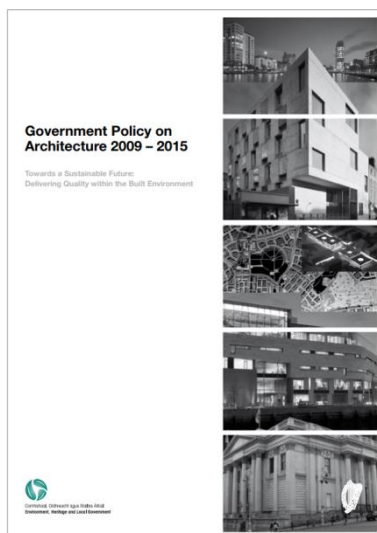
2.6.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu

- Architektonické soutěže i pro **infrastrukturní stavby**
- Vytvoření stálé pracovní skupiny pro úpravu legislativy
- Vytvoření **soupisu veřejných staveb**, pro které bude povinnost architektonické soutěže
- Podpora týmové interdisciplinární práce při řešení plánovacích úloh

- Vytvoření normativů pro plánování bytové výstavby
- Založení státního institutu pro prostorové plánování
- Přijetí fiskálních opatření v územním plánování

Podklad AUÚP ČR

2.7. Irská republika – politika architektury

Dokument je přehledně koncipován s jasnou formulací zadání i cílů. Prohlášení státu a akce jsou formulovány překryvně, tj. každá akce je v souladu s řadou prohlášení, resp. každé prohlášení je naplňováno vícero různými akcemi. Politiku mají naplňovat státní instituce, méně pozornosti je věnováno soukromým firmám či roli občanů. Ke klíčovým patří investice do výzkumu a vývoje a investice do obnovitelných zdrojů energie. Politika je velice konkrétní a předpokládá důsledné vyhodnocování. Orientuje se na vzdělávání, kvalitu výběrových řízení, kvalitu veřejných staveb a roli architektů při jejich prosazování.

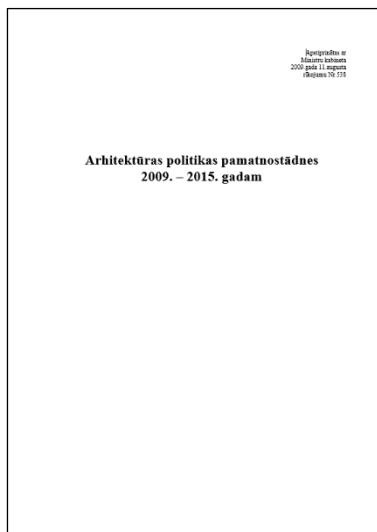
Materiál obsahuje 6 oddílů, 15 prohlášení a 45 akcí.

2.7.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu

- Zřízení funkce státního architekta pro veřejné práce
- Vypracovat postupy pro snížení spotřeby energií u historických objektů
- Výzkum parametrů veřejných budov (materiály, energetická úspornost)
- **Program pro školy**
- Zajistit účast architektů v komisích pro zadávání veřejných zakázek
- Zřízení kontrolního fóra politiky
- Zřízení zvláštního **výboru pro výzkum** v oblasti zastavěného prostředí

Podklad AUÚP ČR

2.8. Lotyšská politika architektury

Dokument se snaží upozornit vládu na disproporce a problémy v oblasti architektury a územního plánování, které jsou širší, než je obvyklé v ostatních zemích EU. Dokument je velice stručný, avšak v části opatření je efektivní. Je dobře strukturován a pokrývá všechny otázky implementace.

Materiál obsahuje 5 principů, 7 cílů a 26 opatření.

2.8.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu

- Více **architektonických a urbanistických soutěží**
- Podporovat kooperaci veřejného a soukromého sektoru v politice
- Připravovat **akce, semináře, weby a knihy**
- Vytvořit národní Radu pro architekturu
- **Rozšířit a zlepšit výuku** architektury
- Konzultace politiky architektury se zahraničními experty
- Zahrnout do politiky podporu spolků v mezinárodních profesních organizacích

Podklad AUÚP ČR

2.9. Lucembursko – architektonická politika

Cíle v politice definované v několika málo bodech jsou ty základní nejvyšší cíle, u kterých jsou navíc rovnou obsaženy úkoly a konkrétní výzvy určené především zpracovatelům dokumentu – ministerstvům, komorám a nadacím. Politika architektury v Lucemburském vydání je výzva. Výzva na základě role architektury, kterou se snaží popsat jednoduchými krátkými texty, doplněnými o obrazovou dokumentaci architektury. Dokument apeluje na zlepšení participačních postupů a transparentních rozhodnutí, která povzbuzují občanství aktivní a odpovědné. Usnesení vycházejí přímo z textu a okamžitě navazují na obsah jednotlivých kapitol. Dokument je skutečná výzva občanům, která apeluje na morální chování uživatelů prostoru k překonání individuálního zájmu k vědomí společenského prospěchu.

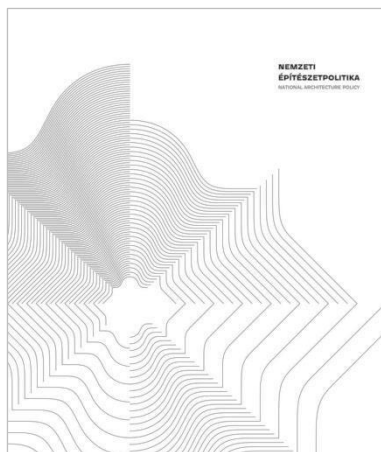
Materiál obsahuje 5 oblastí a 14 cílů.

2.9.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu

- Vytvoření vládní mezirezortní pracovní skupiny
- Vytvoření mezioborové pracovní skupiny
- Zapojení komor, nadací a spolků a jejich finanční podpora
- Doporučení a opatření tezí PASK ve všech programech a politikách
- Diskuze s vládními úředníky
- Definovat podmínky, které podporují dosažení vysoké urbanistické a architektonické hodnoty a které rozšiřují tento pojem kvality na celý stavební sektor
- Formulace pokynů pro ochranu a respektování dědictví, včetně architektonického dědictví

Podklad ČKA

2.10. Maďarská politika architektury

Dokument má 13 kapitol, které kombinují popis stavu, problémů i vybrané směry politiky. Politika řeší územní plánování okrajově, soustřeďuje se spíše na vznik projektů. Kapitoly se zaměřují spíše na filosofii opatření, směr změn a koncepční kroky, než na konkrétní praktická opatření k jejich naplnění. Politika vyzdvihuje systém hlavních architektů obcí v celé zemi. Dokument je výpravný, působivý, bohatě doprovázený kvalitními fotografiemi reprezentativních příkladů staveb. Politika byla vydaná relativně nedávno jako jedna z posledních v EU.

Materiál obsahuje 13 kapitol.

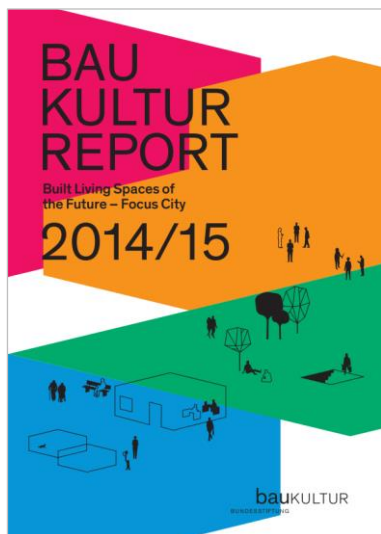
2.10.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu

- Smart city
- Posílení role **hlavních architektů**
- Potřeba výchovy zručných řemeslníků
- Potřeba sociologie pro architekty a urbanisty

Podklad AUÚP ČR

2.11. Německo – zpráva o Baukultur 2014–2015

Jedná se o materiál, který je převážně zprávou a věnuje se popisu vývoje v minulosti a současného stavu. Navazuje na předchozí zprávy o Baukultur. Materiál je rozsáhlejší, s fotografiemi příkladů, grafy a mapami. Grafická úprava je kvalitní. Velká část materiálu je věnována důkladné a inspirativní analýze současného stavu. Zpracovatelem je Federální nadace pro Baukultur, která je založena zákonem. Ke všem základním tématům byly uspořádány workshopy se zapojením organizací, které s tématem souvisí.

Materiál obsahuje 3 témata, 12 podtémat a 30 opatření.

2.11.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu

- Podpora **integrovaného plánování**
- Použít Baukultur k posílení **národní a regionální identity**
- Zahrnout kritéria Baukultur do **dotací**, zvýhodnit aktivity spojené s Baukultur daňově
- Podporovat **spolupráci s komorami**, připravovat metodiky a šířit Baukultur

Podklad ČKA

2.12. Německo – zpráva o Baukultur 2016–2017

Dokument navazuje na zprávu o Baukultur 2014–2015. Popisuje situaci na venkově a v menších městech. Rozebírá problémy vylidňování venkovských oblastí, nedostatečný přístup ke službám, chybějící dopravní infrastrukturu. Rozsáhlejší materiál s fotografiemi příkladů, grafy a mapami. Na závěr jsou příklady dobré praxe a průzkum o povědomí o Baukultur mezi obyvateli a městy. Zpracovatelem je Federální nadace pro Baukultur, která je založena zákonem. Ke všem základním tématům byly uspořádány workshopy se zapojením organizací, které s tématem souvisí.

Materiál obsahuje 3 témata, 15 podtémat a 28 opatření.

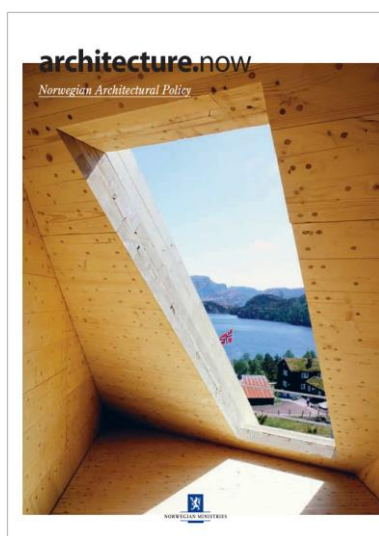
2.12.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu

- Zvýšit důraz na péči o centra jako ohniska kvality a příklad pro občany, **omezit obchodní centra** na předměstí
- Podpořit smíšenou výstavbu v centrech malých měst, která je odolnější vůči změnám

- Podpořit **aktivní pozemkovou politiku** obce – strategie nakládání, pronájmu, prodeje a nákupu ploch a budov
- Zvážit tzv. **pozemkové certifikáty**²
- Podpořit debatu nad inovacemi v architektonických soutěžích pro větší zapojení občanů do procesu
- Zapojit **téma turismu** v pozitivním i negativním významu
- Podpořit udržení místního charakteru v regionech

Podklad ČKA

2.13. Norská politika architektury

Dokument je přehledně strukturovaný a dobře srozumitelný i přes svůj široký multioborový záměr. Témata jsou srozumitelně ilustrována příklady dobré praxe. Dokument je určený dovnitř (podpora spolupráce při vyrovnávání se s výzvami současnosti) i navenek (propagace norské architektury a kultury). V úvodu politika jasně a stručně definuje cíle, na které se zaměřuje. Velký důraz klade na komplexnost přístupů, sdílení vědomostí a týmovou mezioborovou práci, kterou má za cíl povzbuzovat. Dokument vychází ze skandinávské tradice společenské dohody a jejího naplňování. Vláda hraje v procesu vytváření a naplňování politiky architektury ústřední roli koordinátora s šířitelem dobrého příkladu.

Materiál obsahuje 6 témat.

2.13.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu

- Kvalita a ekonomika jsou spolu propojené
- Předávání zkušeností
- Legislativní zodpovědnost vlády pro naplňování cílů
- Zodpovědnost vlády za péči o kulturní a přírodní dědictví
- Zodpovědnost ministerstev za naplňování cílů napříč rezorty
- Role a zodpovědnost regionálních rad a místních samospráv
- Celospolečenské pochopení významu architektury (propagace ceny za architekturu, dobré příklady, pozitivní síť Norska, síť vnitřních a mezinárodních vztahů)
- Kvalitní návrh má být dosažitelný pro všechny
- Založení Rady PASK ČR pro zajištění dlouhodobé implementace a koordinace ministerstev a institucí
- Aktivní podpora výzkumu, výzkumných institucí, šíření znalostí a informací
- Pilotní a modelové projekty
- Kvalita architektury je vnímána jako komplexní odpověď na hlavní výzvy současnosti

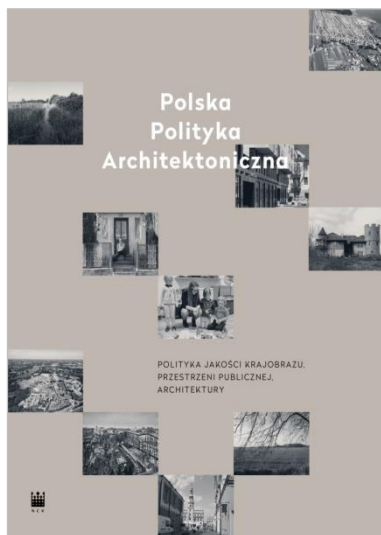
² Obce pozemkové certifikáty dostanou dle své charakteristiky, rozvoj nad jejich rámec musí řešit nákupem certifikátů od nerozvíjejících se obcí.

- Norská architektura je nástrojem k výměně informací, nacházení inovací a vytváření pozitivního obrazu země

Podklad ČKA

2.14. Polská politika architektury

Politika reaguje na „kritický“ stav plánování v Polsku koncem prvního desetiletí 21. století. Druhý dokument v řadě z roku 2018 je vystaven na odborných příspěvcích akademiků a praktiků plánování a architektury. Zamýšlejí se na základě nejnovějších vědeckých poznatků nad jednotlivými složkami prostředí. Velkou pozornost věnují principům dohody a rozhodování v demokratické společnosti, v obci. Dokument je vydán pouze v polské verzi.

Materiál obsahuje 10 témat.

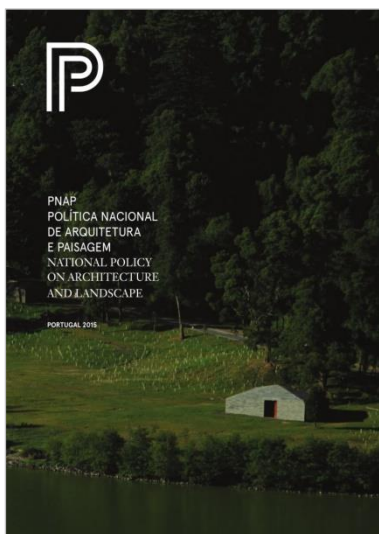
2.14.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu

- Zřízení **městských architektů** nebo urbanistických, architektonických komisí
- Používání architektonických soutěží
- Uznání **kvality jako hlavního kritéria** ve výběrových řízeních a **vyloučení ceny jako rozhodujícího kritéria**
- Vypracování urbanistických standardů a jejich sledování
- Vypracování strategie využití veřejných staveb
- Vytváření různých modelů spolupráce veřejného a soukromého sektoru (tzv. PPP projekty³)

Podklad AUÚP ČR

³ PPP projekty – Public Private Partnership projekty.

2.15. Portugalská politika architektury a krajiny

Politika je definována v kontextu regionálního plánování, územního plánování a ochrany přírody. Politika má za cíl chránit ekologickou funkci krajiny, zdůrazňovat vlastnosti dědictví vystavěného území a podporovat identitu místa. Jedná se o dokument, ve kterém převažuje výborný popis výchozích podmínek a výčet opatření, která ovšem neobsahují ve své většině konkrétní praktický čin. Politika je výjimečná tím, že byla vydána ve sbírce zákonů. Dokument stojí na dvou principech: péče o krajinu a životní prostředí v sídlech na jedné straně a zapojení se do mezinárodního strategického kontextu na zvýšení kvality života na straně druhé. Dokument se zevrubně věnuje důvodům pro pořízení politiky.

Materiál obsahuje 5 kapitol, 5 cílů a 11 opatření.

2.15.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu

- Propagace portugalské architektury v zahraničí
- Propagace politiky v **základních a středních školách**
- Účast v mezinárodních odborných organizacích
- Sbírání příkladů dobré praxe
- Podpora projektů EU
- Organizace **kurzů, školení, soutěží a konferencí**

Podklad AUÚP ČR

2.16. Rakousko – federální zásady pro stavební kulturu

Materiál je strohý, bez fotografií, řešen stručně. Je zamýšlen pro jednoduchou práci s materiálem, nikoliv k prezentaci. Kombinuje obecná i velmi konkrétní opatření. Zpracovatelem je Rada pro Stavební kulturu z pokynu federálního kancléřství a adresátem povinností je vláda.

Materiál obsahuje 6 témat, 20 zásad a 48 opatření.

2.16.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu

- Zdůraznit revitalizaci a údržbu v územích i stavbách
- Zdůraznit postupy a řízení v území a stavbách
- Více zdůraznit posílení **městských center**
- Vláda posoudí zavedení **digitálního stavebního povolení**
- Vláda podpoří **kvalitativní kritéria** při zadávání veřejných zakázek a zajistí, aby kvalitativní výběr a požadavek udržitelnosti byly povinností u dotací, které se týkají prostředí a bydlení
- Vláda bude aktivně podporovat mezinárodní debatu k PASK
- Dodržování bezbariérovosti u všech státních projektů
- Podporovat více **life cycle cost⁴** přístup u státních staveb

Podklad ČKA

2.17. Rakousko – zpráva o Baukultur

Materiál je rozsáhlý se spoustou informací. Je to obecně srozumitelný a fundovaně podložený dokument pro vládu i veřejnost. Zpracoval jej rozsáhlý víceoborový tým. Má kvalitní grafickou úpravu. Obsahuje zpracování různých scénářů budoucnosti v roce 2050 a od nich rozvedené argumentace, která nakonec vede ke strategickým doporučením. Prognózy jsou pravděpodobné, ale scénáře mohou být spekulativní, aby rozpoutaly debatu. Zpráva je určena pro široké publikum. Dá se číst v nadhledu i detailněji.

Materiál obsahuje 2 oblasti a 11 témat.

2.17.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu

- Zvážit, zda nezpracovat obdobný dokument, který bude podobně srozumitelný a argumentačně silný
- Provéřit vládní dokumenty aktuální nebo i starší ve vztahu k PASK
- Podpořit osvětu k PASK
- Zapojit témata dostupného bydlení a zabezpečení zdrojů do PASK
- Zdůraznit v PASK i inovace a networking
- Státní prostředky poskytovat samosprávám jen s podmínkou kvalitativního přístupu k jejich prostředí

Podklad ČKA

⁴ Life cycle cost – náklady životního cyklu stavby.

2.18. Severní Irsko – politika architektury

Politika se zaměřuje na spolupůsobení architektury, krajiny a územního plánování při budoucím rozvoji sídel. Je velice krátká, ale s jasnou strukturou. Politika má formu aktivní brožury srozumitelnou pro občany. Je stručným manažerským dokumentem s jednoduchým popisem východisek a představ cílového stavu. Vizí politiky je atraktivní, zdravé, bezpečné a udržitelné prostředí, které funguje efektivně a obohacuje život každého občana. Akční plán je určen především pro veřejný sektor.

Materiál obsahuje 3 principy, 5 úkolů a 70 akcí.

2.18.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu

- Zájem o spolupráci se soukromým sektorem
- Používat **náklady životního cyklu** (whole-life) jako další kritérium při výběrových řízeních
- Vytvoření metodiky pro výběrová řízení
- Důraz na veřejný sektor jako průkopníka vysoké kvality
- Používat „procento pro umění“⁵ na začlenění uměleckých děl do veřejných staveb

Podklad AUÚP ČR

2.19. Skotsko – programové prohlášení o architektuře a území

Dokument obsahuje 70 stran a je graficky zcela přehledný. Ke každé jedné stránce textu je přiřazena jedna celostránková fotografie architektury týkající se tématu. Dokument se zaměřuje na popis hodnoty kvalitního architektonického designu a příležitosti, které vytváří pro společnost a ekonomiku. Dokument je zejména deklarací významu architektury a plánování pro společnost, dále pak uvádí i opatření většinou spíše obecnější povahy, určené vládě ve spolupráci s vybranými organizacemi. Navržená opatření jsou nenásilně uvedena v textech.

Materiál obsahuje 4 části a 33 návrhů.

2.19.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu

- Podpořit programy debat o roli architektury pro stát a samosprávy – pomocí Národního centra architektury
- Utváření míst jako prioritu zakotvit v PÚR ČR
- Vláda bude užívat kritéria úspěšných míst při jejich utváření

⁵ „Procento pro umění“ (Percent for Art). Podpora – vyčlenění určitého procenta (např. 1 %) nákladů budované stavby na současné umění ve veřejném prostoru. Ohlas v řadě zemí, mimo jiné i v zemích Evropské unie.

- Vyvinout vzdělávací programy pro zastupitele měst, úředníky, tajemníky a nekomerční poskytovatele bydlení zaměřené na význam dobře navržených budov a míst
- Vláda zajistí, aby kvalitativní přístup byl součástí procesů zadávání veřejných zakázek
- Vláda bude prosazovat postupy zaměřené na life-cost (životní náklady), na prioritu návrhu a na dlouhodobý horizont
- Vláda bude finančně podporovat přehlídky architektury (soutěže) a založí novou soutěž oceňující přínos klienta
- Vláda bude spolupracovat na výročních publikacích s příklady dobré praxe a novými talenty
- Vláda bude propagovat význam krajiny jako zdroje, který vyžaduje řádnou správu a péči
- Vláda bude propagovat vytvoření krajinných plánů a jejich zařazení do územního plánování v co nejrannější fázi přípravy
- Vláda ve spolupráci s dalšími organizacemi sestaví program mezinárodní propagace české architektury
- Vláda bude propagovat nejlepší příklady zapojení veřejnosti a přístupu k veřejným záležitostem
- Vláda vytvoří fond pro revitalizace prázdných budov v městských centrech a jejich využití pro místní komunity
- Vláda bude propagovat kvalitní design jako zásadní nástroj v rozvoji potenciálu komunit
- Národní centrum architektury vytvoří „corporate plan“ a „business plan“ a předloží je vládě k odsouhlasení

Podklad ČKA

2.20. Slovinská politika architektury

Materiál vydaný Ministerstvem kultury Slovinska si stanovuje 4 hlavní cíle. Jedná se o první vydání slovinské politiky architektury. Politika je bohatě ilustrovaný materiál inspirovaný propagačně orientovanými národními politikami. Dokument je určený lidem. Cílí na nastolení témat a vytvoření mezirezortní spolupráce. Integrovaný a kreativní přístup vyžaduje vyváženou roli kultury, ekonomiky, sociálního aspektu a péče o prostředí. Dokument má být doplněn detailnějším akčním plánem.

Materiál obsahuje 4 části, 14 podkapitol a 38 opatření.

2.20.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu

- Založit Koordinační skupinu PASK pro zajištění dlouhodobé implementace a koordinace ministerstev a institucí
- Zohledňovat cíle PASK při změnách relevantní legislativy všech resortů
- Obnovit instituce pro územní plánování na místní úrovni, definovat úkoly, role a zodpovědnost městského architekta-urbanisty, rozvojové komise a expertní rady

- Adaptovat národní systém hodnocení vědeckých výstupů pro interdisciplinární charakter výzkumů na poli architektury, upravit kritéria, podporovat platformy propojující architekturu, design, ekonomiku a výzkum
- Komplexní přístup k obnově jako základní strategie rozvoje měst, rekonstrukce technologických a komerčních zón na základě cirkulární ekonomiky

Podklad ČKA

2.21. Švédská politika architektury

Materiál byl vydán spolkem švédských architektů. Předcházela mu vládní program Designs for the future. Politika se na tento dokument zásadně odvolává. Dokument je orientován na veřejnost, přičemž současně doporučuje praktická opatření veřejné správě. Politika pojmenovává všechny klíčové oblasti, vyzdvihuje některé, které nebývají často zmiňovány (integrace, bydlení, interiéry). Naopak se méně zabývá plánováním a minimálně krajinou. Každá kapitola popisující prvky prostředí a vztahy mezi lidmi v nich je zakončena doporučeními pro vládu a doporučením pro obecní samosprávu. Politika nemá normativní charakter, neobsahuje úkoly a jejich garanty, pouze doporučení. Doporučení jsou ale velmi přesná, jednoznačná. Cílem politiky je přimět čtenáře ke změně nazírání na architekturu.

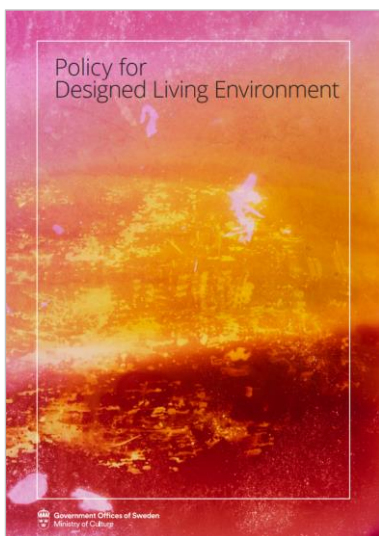
Materiál obsahuje 15 kapitol a 55 doporučení.

2.21.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu

- Podpora výzkumu v oblasti interiérů a pohody vnitřního prostředí
- Péče o zeleň musí být centrální, nikoliv dělená mezi městské části
- Obce by měly zahájit vlastní výstavbu bytů
- Obnovit **výzkum bydlení, chování trhu, bytových potřeb** obyvatelstva
- Vybrat jeden certifikační systém budov
- Zajistit **výuku architektury v příbuzných stavebních oborech**
- Zajistit **účast** na mezinárodních **výstavách a veletrzích**
- Koordinace zdrojů a odpovědnosti napříč rezorty
- Upravit zákony, aby mohl být **rozvoj měst řešen holisticky** (celostně), upřednostnit klíčové zájmy nad detailními environmentálními cíli
- **Nevolit** nikdy službu architekta na základě **nejnižší ceny**

Podklad AUÚP ČR

2.22. Švédská politika pro navrhované životní prostředí

Materiál byl vydán Ministerstvem kultury. Je zkrácenou verzí zákona se stejnojmenným názvem. Politika poskytuje integrovaný přístup k práci na navrženém životním prostředí a také obsahuje komplexní politiku národní architektury. Je velmi stručný, má jen několik stránek, avšak věcný. Politika se zabývá mnoha otázkami nejen v architektuře a designu, ale také v oblastech komunitního plánování, bydlení, kultury a veřejného umění, životního prostředí, sociálních otázek, vzdělávání, výzkumu, dopravy, obchodu a dostupnosti i spotřebitelské politiky. Důraz klade na veřejný sektor, který má hlavní vliv na formování prostředí a nese odpovědnost za vývoj v architektuře a designu. Kvalita života i hodnoty pro budoucí generace jsou v dokumentu často vyzdvihovány. Cílem je co nejlépe využít architekturu a design pro rozvoj společnosti a sociálního pokroku. Národní cíl a objasňující kritéria se řídí centrálně vládou, s respektem k životnímu prostředí a architektuře, a může sloužit i jednotlivým samosprávám. Cíl a kritéria byly přijaty švédským parlamentem.

Materiál obsahuje národní cíl a 6 kritérií.

2.22.1 Doporučení a náměty vyplývající z materiálu

- Udržitelnost a kvalita nejsou podřízeny krátkodobým finančním hlediskům
- Znalosti a dovednosti v oblasti architektury jsou rozvíjeny a šířeny
- Veřejný sektor funguje jako vzor
- Jsou zachovány a rozvíjeny estetické, umělecké a kulturní hodnoty
- Prostředí je navrženo tak, aby bylo přístupné pro všechny
- **Spolupráce a kooperace** jsou rozvíjeny **na vnitrostátní i mezinárodní úrovni**
- **Holistický (celostní) přístup plánování** společně s inteligentním řešením
- Posílit ekonomiku může architektura i pomocí podnikového sektoru
- Účelová práce s architekturou a designem může rozbít segregaci i socioekonomické rozdíly

Podklad ÚÚR

3. SUMARIZACE DOPORUČENÍ VYPLÝVAJÍCÍ Z ANALÝZ ZAHRANIČNÍCH POLITIK ARCHITEKTURY

Tato kapitola sjednocuje cíle a opatření popsané v jednotlivých doporučeních ze zahraničních politik architektury. Přehledně a srozumitelně vytváří podklad pro pochopení možných doporučujících změn na aktualizaci PASK ČR. Doporučení na doplnění či redukci PASK ČR ze zahraničních materiálů zpracovaných vybranými zpracovateli (AUÚP, ČKA) jsou dále rozčleněna dle témat, cílů a opatření.

3.1 Doporučení na doplnění či redukci základních témat PASK ČR

- Základní témata PASK ČR se kryjí s převážnou většinou témat ve studovaných zahraničních příkladech. Jejich rozšíření nedoporučujeme, pouze pro inspiraci uvádíme některá témata, která u nás nejsou jako stěžejní. Jedná se o témata architektura a demokracie, participace, veřejná správa, ekonomie, export designu, bydlení, smart city.

Podklad AUÚP ČR

- Rozčlenit téma 1 „Uspořádání krajiny a sídel“ na kategorie regiony, velká města, malá města, venkov a krajina
- Upravit téma 2 „Veřejná prostranství“ na „Veřejná prostranství a centra obcí a měst“
- Změnit téma 3 „Začlenění staveb do prostředí“ na obecnější „Kvalita staveb“
- Rozčlenit téma 6 „Vzdělávání“ na kategorie školní výuka, univerzity, počátky profesní praxe, státní úředníci, samosprávy, politici a celoživotní vzdělávání
- Doplnit do tématu 7 „Osvěta a média“ aktivní roli a dobrý příklad vlády a státních institucí obecně, využití procesu přípravy PASK ČR pro její vlastní propagaci
- Vytvořit nové téma 9 „Vedení, koordinace a spolupráce“ ze současných závěrečných obecných opatření PASK ČR
- Doplnit nové téma 10 „Bydlení“
- Doplnit nové téma 11 „Legislativa a procesní kvalita“
- Doplnit nové téma 12 „Ekonomický přínos architektury a konkurenceschopnost“
- Doplnit nové téma 13 „Ekologie a udržitelnost“

Podklad ČKA

3.2 Doporučení na doplnění či redukci cílů PASK ČR

- Na základě analýz zahraničních materiálů doporučujeme zjednodušit formulace cílů tak, aby byly obsahově jasné a srozumitelné. Obsah cílů výrazně obměnit, upravit a doplnit. (Dosavadní struktura je velmi nekonkrétní, obecná a heslovitá).

Podklad ČKA

3.2.1 Téma 1 – Uspořádání krajiny a sídel

- Zrušit cíl 1.2 „Stanovit, chránit a rozvíjet dlouhodobou urbanistickou koncepci sídel zahrnující mj. jejich funkční, plošné i prostorové uspořádání“ a podřadit pod cíl 1.1 „Pozitivně ovlivňovat vývoj sídelní struktury“
- Změnit cíl 1.4 „V sídlech zajistit přiměřenou dostupnost veřejné infrastruktury“ na „V sídlech zajistit přiměřenou dostupnost kvalitní a vhodně umístěné veřejné infrastruktury“
- Změnit cíl 1.5 „Při obnově a tvorbě krajiny posílit plánování, zejména důsledně využívat územně plánovací dokumentace a podklady, i pozemkové úpravy“ na „Při obnově a tvorbě krajiny a obcí používat kvalitativní a multiprofesní plánování včetně technické a dopravní infrastruktury“

Podklad ČKA

3.2.2 Téma 2 – Veřejná prostranství

- Doplnit cíl 2.2 „Zajistit kvalitu veřejných prostranství za pomoci integrovaných a komplexních řešení“ o „Podporovat systémový přístup k vytváření veřejných prostranství v sídlech“

Podklad AUÚP ČR

- Doplnit nový cíl 2.3 „Zvýšit péči o centra obcí jako ohniska kvality prostředí a příklad pro občany“

Podklad ČKA

3.2.3 Téma 3 – Začlenění staveb do prostředí

- Nahradit cíl 3.3 „Vyhodnotit a posílit úlohu hlavních (městských/oblastních) architektů“ cílem „Specifikace a stabilizace pozice Městského architekta v procesu rozvoje sídla“

Podklad AUÚP ČR

- Sloučit cíle 3.1 „Zjistit návaznost nových staveb na charakter a strukturu hodnotné stávající zástavby, respektovat a rozvíjet kulturní a stavební dědictví i hodnoty krajiny“ a 3.2 „Chránit a posilovat charakter prvků tvořících lokální, celoměstskou či regionální identitu a podporovat ráz prostředí a jedinečnost daného místa“ do jednoho cíle „Posilovat lokální, celoměstskou a regionální identitu“

- Přesunout cíl 3.3 „Vyhodnotit a posílit úlohu hlavních (městských/oblastních) architektů“ do Tématu 9

Podklad ČKA

3.2.4 Téma 4 – Zadávání zakázek

- Upravit název cíle 4.2 „Využívat architektonické soutěže a soutěže o návrh při přípravě a realizaci staveb financovaných z veřejných rozpočtů“ na „Využívat architektonické soutěže při přípravě a realizaci staveb financovaných z veřejných rozpočtů“⁶

Podklad ČKA

3.2.5 NOVÉ téma 9 – Vedení, koordinace a spolupráce

- Doplnit nový cíl 9.1 „Koordinovat provádění PASK ČR, aktualizovat ji a zajišťovat zpětnou vazbu“

Podklad ČKA

3.3 Doporučení na doplnění či redukci opatření PASK ČR

- Na základě analýz zahraničních materiálů doporučujeme obsah opatření výrazně obměnit, upravit a doplnit na základě úprav nadřazených kapitol. Dosavadní struktura je velmi nekonkrétní, obecná a heslovitá a nereprezentativní. O dílčích úpravách a doplněních musí proběhnout koordinovaná debata s aktéry (minimálně univerzity a profesní komory) v souvislosti s přepracováním nadřazených kapitol. Dosavadní výčet není reprezentativní a musí projít podrobnější přípravou a diskuzí. Doporučujeme se inspirovat příkladem Slovinska (podobně taky Francie nebo Estonsko), které svou politiku architektury doplňuje sestavením podrobného a konkrétního **akčního plánu** s kritérii pro naplňování politiky architektury koordinací skupinou pro PASK ČR.

Podklad ČKA

⁶ Vypustit tzv. soutěže o návrh – kromě soutěže o návrh je možné používat i jiné modely zakázek malého rozsahu a také je možné použít soutěžní dialog.

3.3.1 Téma 1 – Uspořádání krajiny a sídel

(Pro témata 1 až 3)

- Posílení role hlavních architektů, respektive poradních sborů, jako garantů prosazení politiky
- Zřízení funkce hlavního státního architekta pro veřejné práce
- Vytvoření společné platformy politiků, urbanistů a architektů, posílení role městských architektů

Podklad AUÚP ČR

- Omezit obchodní centra na předměstí
- Podporovat odkup a konverze nevyužívaných objektů (namísto demolice) a ploch potřebných zejména pro centra (zachování genia loci)
- Podpořit aktivní pozemkovou politiku obce – strategie nakládání, pronájmu, prodeje a nákupu ploch a budov
- Zvážit tzv. pozemkové certifikáty. Připravit k nim rešerši a posouzení použití v rámci ČR
- Investice do dopravní a technické infrastruktury v obci i krajině musí být svázané s kvalitou architektury
- Podpořit krajinné parky i pomocí fondů EU

Podklad ČKA

3.3.2 Téma 2 – Veřejná prostranství

- Podpořit smíšenou výstavbu v centrech malých měst, která je odolnější vůči změnám
- Provést úpravu silničních pravidel pro větší užítost veřejných prostranství
- Posílit městská centra cestou dotačních programů a sdílení dobré praxe

Podklad ČKA

3.3.3 Téma 3 – Začlenění staveb do prostředí

- Podpořit udržení regionálního charakteru. Podpořit užívání regionálních materiálů a stavebních technik (např. novelizovat požární předpisy pro dřevostavby, které jsou v ČR znevýhodněné)
- Nalézt vhodné využití i u specifických staveb (např. kostely)

Podklad ČKA

3.3.4 Téma 4 – Zadávání zakázek

- Výběrová řízení ve veřejném sektoru musí být založena na kvalitě služeb a kvalitě řešení
- Uznání kvality jako hlavního kritéria ve výběrových řízeních a vyloučení ceny jako rozhodujícího kritéria
- Používat celkové náklady (whole-life) jako další kritérium při výběrových řízeních, zavést posuzování celého životního cyklu stavby jako významné kritérium při rozhodování o výstavbě
- Přimět veřejné zadavatele prací k zavedení programů na sledování kvality architektury
- Vytvořit soupis veřejných staveb, pro které bude povinnost architektonické soutěže
- Vyhlašovat architektonické soutěže i pro veřejné infrastrukturní stavby
- Výrazná vládní podpora soutěží při zadávání veřejných zakázek

Podklad AUÚP ČR

- Bránit systému Design and Build (spojení návrhu a stavby) u veřejných zakázek s výjimkou odůvodněných případů
- Připravit zavedení digitálního stavebního povolení

- Podpořit kvalitativní kritéria při zadávání veřejných zakázek a zajistit, aby kvalitativní výběr a požadavek udržitelnosti byly povinností u dotací, které se týkají prostředí a bydlení
- Podpořit debatu nad inovacemi v architektonických soutěžích pro větší zapojení občanů

Podklad ČKA

3.3.5 Téma 5 – Projektování, realizace, životnost a udržitelnost staveb

- Podpořit přípravné fáze akcí a projektů (jsou zásadní pro kvalitu a efektivitu akce) – delší lhůty dotačních výzev, kladné body v hodnocení u dotací, započtení do uznatelných položek
- Podpořit integrované plánování – týmy, i dopravní stavby, zapojení veřejnosti, zkušenost z realizace. Zohlednit přípravné práce u dotací. Doplnit požadavek architektonicky a urbanisticky kvalitní infrastruktury, technických a inženýrských staveb a účast architektů při jejich plánování

Podklad ČKA

3.3.6 Téma 6 – Vzdělávání

- Posílení vědomí o kvalitní architektuře ve všech oborech zabývajících se stavebnictvím, doplnit výuku historie architektury
- Výukový kurz o politice na vysokých školách pro politiky, úředníky a iniciativy
- Zajištění výuky architektury v příbuzných stavebních oborech
- Vytvoření manuálů o architektuře pro učitele
- Propagace politiky v základních a středních školách
- Budovat kvalitní školní budovy jako učebnice architektury, připravit programy architektury pro vzdělání pedagogů všech škol
- Upravit školní osnovy ve smyslu politiky
- Podpůrné akce na ZŠ a SŠ na zvýšení zájmu o obor architektura a stavebnictví
- Spolupracovat se školami při seznamování s architekturou ve výuce
- Zavést „modul povědomí o architektuře“ do škol v oboru
- Vytvoření systému vzdělávání v oblasti kulturního dědictví, tvorby krajiny a architektury pro celou populaci

Podklad AUÚP ČR

- Vláda zajistí systém průběžného vzdělávání v PASK ČR při Akademii veřejného zadávání. Vláda bude pro zástupce veřejné správy organizovat události a exkurze týkající se stavební kultury

Podklad ČKA

3.3.7 Téma 7 – Osvěta a media

- Zapojit samosprávy do politiky
- Pořádání akcí a konferencí
- Připravit akce, semináře, weby a knihy
- Vytvořit webovou aplikaci pro širší veřejnost o architektuře a projektech
- Katalog dobré praxe v plánování malých měst

Podklad AUÚP ČR

- Použít PASK ČR k posílení národní a regionální identity
- Podpora vnímání kulturního prostředí jako národního bohatství a zvýšení pocitu odpovědnosti veřejnosti za prostředí v části Osvěta a Vzdělávání

- Vláda bude podporovat organizace propagující současnou architekturu, udělovat architektonické ceny a finančně podporovat stávající ceny
- Zapojit téma turismu v pozitivním i negativním významu. Czechtourism by měl propagovat kvalitní regionální architekturu, historickou všech období i soudobou

Podklad ČKA

3.3.8 Téma 8 – Výzkum a vývoj

- Založení Institutu architektury za účelem propagace a výzkumu
- Výzkum kvality tvorby krajiny, architektury a urbanismu jako důležitých prvků udržitelného rozvoje
- Zřízení zvláštního výboru pro výzkum v oblasti zastavěného prostředí
- Obnova výzkumu bydlení, chování trhu a bytových potřeb obyvatelstva
- Výzkum na poli architektury a zajištění účasti v mezinárodních výzkumných projektech koordinuje stát

Podklad AUÚP ČR

- Zpracovat analýzu týkající se dopadů daňové regulace na rozvoj výstavby a sídel

Podklad ČKA

3.3.9 NOVÉ téma 9 – Vedení, koordinace a spolupráce

U státu:

- Zahrnout požadavek kvality architektury do správy státního majetku – Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
- Zahrnout kritéria kvality architektury do dotací, uznat neziskovost tématu a díky tomu například zvýhodnit aktivity spojené s PASK ČR daňově
- Podpořit téma PASK ČR – architektury v každodenním rozhodování obce. Podpořit spolupráci obcí a jejich svazků včetně expertů, jejich sdílení a organizace, které šíří architekturu na venkově
- Realizovat státní pilotní projekty – kvalitativní výběr, promítnutí lifecost do návrhu i provozu budovy (vybrat ukázkovou budovu v ČR)
- Připravit doporučení na úpravu státních památkových objektů z pohledu energetické úspornosti. Na vybraných státních budovách otestovat možné přístupy a technologie obnovy
- Zajistit dodržování bezbariérovosti u všech státních projektů
- Vláda a státní organizace ustanoví poradní komise pro architekturu (na ministerstvech, ve státních organizacích)
- Vláda podpoří takové komise v krajích a municipalitách informacemi a vzory
- Vláda bude aktivně podporovat mezinárodní debatu k PASK ČR (včetně tematických událostí a předsednictví EU)
- Vláda bude zveřejňovat a koordinovat informace k PASK ČR na svém webu
- Vláda provede tři pilotní projekty s participací a vyhodnotí je v mezioborových týmech
- Vláda přetvoří ÚÚR nebo vytvoří novou organizaci k podpoře a koordinaci PASK ČR. Ta bude aktivně celorepublikově spolupracovat i se vzdělávacími organizacemi, samosprávami a profesními organizacemi
- Vláda bude pomoci Rady PASK ČR sledovat a aktualizovat PASK ČR

U samospráv (kraje, obce):

- Místní samosprávy budou podporovat krajské a městské/obecní architekty a komise

U soukromníků:

- Požadovat zahrnutí dlouhodobé perspektivy u soukromých vlastníků i stavitelů veřejných staveb

U profesních komor:

- Podporovat spolupráci, připravovat metodiky a šířit PASK ČR
- Národní centrum nebo Nadace PASK ČR – vydávat pravidelné zprávy, být partnerem státní správy a podporovat iniciativy spojené s PASK ČR. Z toho plynoucí doporučení založit obdobu Federální nadace pro Baukultur

Podklad ČKA

3.3.10 NOVÉ téma 10 – Bydlení

- Udržet v územích dotčených turismem dostupné bydlení daňovým opatřením

Podklad ČKA

3.4 Doporučení ke způsobu implementace PASK ČR

- Výrazně rozšířit obecné povědomí o dokumentu, využít proces jeho aktualizace k propagaci tématu architektury (vláda, parlament, kraje, obce, instituce, komory a kulturní sféra)
- Podpořit vznik mezirezortní a mezioborové koordinační skupiny pro implementaci a pověřit ji koordinací přípravy nového dokumentu pro rok 2020 a podrobného akčního plánu pro následující období. Při českém předsednictví EU 2022 uspořádat mezinárodní událost na téma evropských politik architektury a Baukultur a prezentovat dosažené výsledky

Podklad ČKA

3.5 Doporučení k finančním zdrojům na realizaci PASK ČR

- Vyhradit malé procento z poplatku za stavební povolení na podporu krajských Center architektury
- Daňové zvýhodnění pro projekty realizované v souladu s PASK ČR

Podklad ČKA

3.6 Doporučení k institucionálnímu zajištění implementace PASK ČR

- Předpokládaná činnost ústředního garanta PASK ČR:
 - Průběžná koordinace a řízení implementace
 - Sběr a vyhodnocování zpětné vazby z implementace
 - Rozhodování o potřebě operativních korekcí
 - Vyhodnocení plnění politiky za určité období
 - Návrh aktualizace pro další období
- Průběžná implementace do oblastí, které determinují kvalitu prostředí vytvářeného výstavbou
- Osvětová činnost
- Zřízení stálého výboru a/nebo kanceláře pro implementaci politiky architektury a příprava akčního plánu
- Koordinace zdrojů a odpovědnosti napříč resorty, nedívat se rezortně

Podklad AUÚP ČR

- Zřídit Radu, Platformu nebo Nadaci PASK ČR dle příkladů. Ta by zaštiťovala pravidelně aktualizaci dokumentu a kontrolovala jeho naplňování
- Transformovat ÚÚR na Národní centrum architektury, které je koordinačním, expertním a metodickým centrem PASK ČR

- Podpořit krajské a městské/obecní architekty jako koordinátory a realizátory PASK ČR

Podklad ČKA

3.7 Další doporučení

- Zpracovat ilustrativní scénáře budoucího stavu kulturního prostředí v ČR
- Doplnit příklady dobré praxe s odkazy a popisem přímo do textu PASK ČR
- Zpracovat průzkum znalosti PASK ČR mezi občany a městy
- Soustředit se více na konkrétní projekty ve městech a obcích
- Důraz na grafickou stránku PASK ČR (obrazová dokumentace)

Podklad ČKA

- Vytvoření stálé pracovní skupiny pro úpravu legislativy
- Přímější pojmenování potřebných změn ve filosofii nových zákonů v oblasti stavebnictví a životního prostředí
- Upravit zákony, aby mohl být rozvoj měst řešen holisticky (celostně), upřednostnit klíčové zájmy nad detailními environmentálními cíli

Podklad AUÚP ČR

4. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AUÚP ČR	Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR
ČKA	Česká komora architektů
ČKAIT	Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě
EU	Evropská unie
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
PÚR ČR	Politika územního rozvoje České republiky
PASK ČR	Politika architektury a stavební kultury České republiky
ÚÚR	Ústav územního rozvoje

Název: **Politika architektury a stavební kultury České republiky
Analýza zahraničních materiálů a doporučení**

Ministerstvo pro místní rozvoj,
odbor územního plánování: Ing. arch. Josef Morkus, Ph.D. – garant úkolu

Ústav územního rozvoje: Ing. Jakub Kotrla – garant úkolu, zpracovatel
Ing. arch. Hana Šimková, Ph.D. – spolupráce

Místo a datum zpracování: Praha, Brno, červenec 2020

Verze: první

Počet stran: 30

Foto na titulní straně: Hana Šimková

Č. j. MMR-27222/2020-81

ISBN 978-80-7538-284-9 Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, online verze

ISBN 978-80-87318-93-5 Ústav územního rozvoje

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
Staroměstské náměstí 6
110 15 Praha 1
Tel.: +420 224 861 111
www.mmr.cz

Ústav územního rozvoje
Jakubské náměstí 3
602 00 Brno
Tel.: +420 542 423 111
www.uur.cz